

RICHTLIJNEN VOOR HET MILIEUEFFECTRAPPORT
PLANSTUDIE VERSTERKING DELFLANDSE KUST

Hoogheemraadschap van Delfland

Gedeputeerde Staten van Provincie Zuid-Holland
December 2005

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	5
2. RICHTLIJNEN	6
3. ZIENSWIJZEN NAAR AANLEIDING VAN DE STARTNOTITIE.....	7
4. ADVIES VOOR DE RICHTLIJNEN VAN DE COMMISSIE VOOR DE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE.....	15

1. INLEIDING

Op 22 juli 2005 hebben Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland een startnotitie milieueffectrapportage ontvangen van het hoogheemraadschap van Delfland voor de versterking van de Delflandse kust. Op verzoek van het hoogheemraadschap heeft de startnotitie van 29 augustus 2005 tot en met 26 september 2005 ter inzage gelegen.

Tot 7 oktober 2005 hebben vijftien organisaties en of personen hun zienswijzen gegeven over de richtlijnen voor het Milieueffectrapport. Deze reacties op de startnotitie zijn samengevat en beantwoord in hoofdstuk 3.

Op 2 november 2005 heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage haar advies voor de richtlijnen uitgebracht. Het advies van de commissie is opgenomen in hoofdstuk 4.

Op basis van de startnotitie, de zienswijzen en het advies van de Commissie voor de Milieueffectrapportage stellen Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland als bevoegd gezag voor deze milieueffectrapportage de richtlijnen vast. Deze richtlijnen zijn opgenomen in hoofdstuk 2.

2. RICHTLIJNEN

Aangezien de startnotitie reeds een goede onderbouwing geeft van de in het Milieueffectrapport te onderzoeken onderwerpen beperkt het advies van de Commissie voor de Milieueffectrapportage zich tot aanvullende aspecten.

Gelet op de compleetheid en bruikbaarheid van de beschrijving van de onderzoeksvragen in de startnotitie, en daarop aanvullend de richtlijnen van de Commissie voor de milieueffectrapportage, hebben Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland besloten de richtlijnen vast te stellen conform de startnotitie en het advies van de commissie met onderstaande wijziging en aanvulling.

1. Wijziging

Aangezien nog niet duidelijk is hoe de zandwinning geregeld wordt, en dus ook niet op welke locaties precies, zijn de richtlijnen ter aanzien van de zandwinning wat ruimer vergeleken met het advies van de commissie. Hiermee is beoogd dat de negatieve effecten van de zandwinning mede in beeld gebracht worden naast de andere effecten van de kustversterking, maar het uitwerken van die effecten tot op het niveau van een Milieueffectrapport dient te gebeuren in het vergunningentraject voor die zandwinning.

De tekst in het advies van de commissie onder 'Effecten, zandwinning en slibhuishouding' wordt vervangen door onderstaande richtlijn:

Zandwinning en slibhuishouding.

Geef in het MER per alternatief aan hoeveel zand ervoor nodig is. Indien bekend dient aangegeven te worden in welke periode dit gewonnen zal worden en waar de winninglocaties liggen.

Geef een kwalitatieve beschrijving van de effecten op ecologie en archeologie die de verschillende hoeveelheden te winnen zand hebben. Indien bekend ter plaatse van de winputten met hun directe omgeving of anders in het zoekgebied. Betrek hierbij ook de effecten die optreden ten gevolge van vertroebeling. Geef aan of dit kan leiden tot (tijdelijke) veranderingen van slibtransporten langs de kust.

2. Aanvulling

In paragraaf 1.4 van de startnotitie wordt bij de beleidskaders voor de kustversterking een te beperkt aantal plannen genoemd. In enkele zienswijzen wordt verwezen naar andere plannen. Daarom wordt een aanvulling op de beschrijving van de beleidskaders gevraagd.

In het Milieueffectrapport dienen de ontwikkelingen en randvoorwaarden beschreven te worden die zijn vastgelegd in formele plannen en die consequenties hebben voor de kustversterking.

3. ZIENSWIJZEN NAAR AANLEIDING VAN DE STARTNOTITIE

Samenvatting van de zienswijzen op de startnotitie met het *antwoord van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland*

1. Mr. E. Bruggeman-Tersteeg, Groen van Prinstererlaan 201, 2555 HP Den Haag.

Datum: 14 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/132561.

Inspreker heeft voorkeur voor plan Waterman. Daardoor spreekt kustaanwinning met natuurlijke verhoging van de duinen het meest aan, overeenkomend met variant 3.

Antwoord:

Variant 3 wordt conform de startnotitie in het MER onderzocht.

2. Stichting Duinbehoud, Postbus 664, 2300 AR Leiden.

Datum: 16 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/13384.

Inspreker onderschrijft de keuze om geen verstedelijkingsopgave (motie Geluk) mee te nemen in deze MER-studie.

In de startnotitie wordt kaartmateriaal van de landelijke EHS gepresenteerd die niet conform de rijksnota's is. De Noordzee en het duingebied ten zuiden van de badweg horen tot de EHS.

In de startnotitie is nog onduidelijk of de genoemde plannen wel of niet meegenomen worden. Stichting Duinbehoud pleit ervoor om compensatie Tweede Maasvlakte mee te nemen in het referentiealternatief. Stichting Duinbehoud pleit er tevens voor om de bouwplannen in het buitendijkse gebied van Hoek van Holland niet mee te nemen in het referentiealternatief, omdat hiertoe nog niet formeel is besloten.

Inspreker pleit ervoor de volgende aspecten in beeld te brengen:

- mogelijke natuurschade van stormafslag binnen het afslagprofiel;
- bepaling van de effecten op de hydrologie van het gebied;
- functie Kustgebied als trekroute en ecologische noord-zuidverbinding;
- tempo en wijze van aanleg bepalen in belangrijke mate de snelheid waarmee een waterkering zich kan ontwikkelen tot natuurgebied.

Inspreker pleit voor het niet alleen aan het eind uitvoeren van de watertoets maar ook door in de planvormingsfase waterkansen in beeld brengen.

Inspreker mist nog de effectbeoordeling van de verschillende alternatieven op de Noordzee-ecologie in dieper water (met name zandwinningslocaties).

Antwoord:

De Noordzee is (conform het Natuurbeleidsplan van het Rijk) een onderdeel van de EHS. Er kan nog wel een kanttekening bij geplaatst worden. Delen van de Noordzee zullen aangewezen worden als Habitatrichtlijngebied. Het deel tussen Hoek van Holland en Scheveningen valt daar niet onder.

Het deel ten zuiden van de Badweg is indertijd buiten de NB-wetbegrenzing gehouden en zal worden bebouwd (zoals vastgelegd in het streekplan RR2020). Dit duingebied wordt daarom niet tot de EHS gerekend.

De compensatie voor de Tweede Maasvlakte wordt als autonome ontwikkeling meegenomen in het MER. De maatvoering kan echter volgens de laatste inzichten worden bijgesteld.

Op de streekplankaart (RR2020) staat bij het WaterWegCentrum een stuk te ontwikkelen stads- en dorpsgebied aangegeven. Realisatie van dit gebied is vrij reëel en behoort dus ook tot de autonome ontwikkeling.

Het nut van het in beeld brengen van de mogelijke natuurschade door stormschade wordt niet ingezien. Daar waar de kust breed genoeg is kan na afslag natuurlijk herstel optreden. Het is niet logisch de natuurwaarden van een dynamische kust te verdedigen tegen dynamiek.

Paragraaf 6.5 van de startnotitie is onder 'effecten duinen/binnenduinzones' aangegeven dat de consequenties voor hydrologie onderzocht worden.

De uitbreiding van de kust is zo beperkt dat de invloed op de trekroutes verwaarloosbaar is.

De snelheid van de ontwikkeling tot natuurgebied expliciet op te nemen in richtlijnen is niet zo relevant. Er wordt uitgegaan van een termijn van twintig jaar. Eerst wordt een basisduin aangelegd, waarna een natuurlijke toplaaag moet aangroeien. Dit wordt door middel van intensieve zandsuppleties gestimuleerd. Voor deze natuurlijke aangroei wordt circa tien jaar gerekend. Daarna is echter nog een periode van tien jaar nodig voor het ontstaan van de juiste vegetatietypen. In totaal dus twintig jaar.

De effecten van de zandwinlocaties worden meegenomen in het MER, zie richtlijnen 'm.e.r. voor zandwinning' en 'effecten'.

3. Zuid-Hollands Landschap, Nesserdijk 368, 3063 NE Rotterdam.

Datum: 19 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/13446.

Inspreker is van mening dat naast kustveiligheid de Ecologische Hoofdstructuur van groot belang is. Tevens is de verbetering van de recreatiemogelijkheden tussen Kijkduin en Hoek van Holland belangrijk. Inspreker verzoekt voorkeur te geven aan integrale oplossingen en vindt het terecht dat geen verstedelijkingsopties worden meegenomen in de MER.

Inspreker pleit ervoor duidelijk de kansen voor water en ecologie in beeld te brengen. Ze verzoekt om het alternatief 'natte binnenduinstrand' nader te beschouwen in het MER. Inspreker pleit ervoor de compensatie Tweede Maasvlakte als zelfstandig onderdeel mee te nemen in alle alternatieven, dus ook in het referentiealternatief.

De Noordzee is beschermd gebied. Inspreker verzoekt bij de afweging van de alternatieven nadrukkelijk aandacht te besteden aan de effecten van de zandwinlocaties.

Antwoord:

In bijlage 8 van de startnotitie is de EHS genoemd.

Door het in beeld brengen van alle relevante effecten van de verschillende alternatieven wordt de integraliteit van de oplossingen bevorderd.

In paragraaf 4.4.3 van de startnotitie is aangegeven waarom het alternatief 'natte binnenduinstrand' is afgevalen.

Wel wordt gekeken naar optimalisatie van de toegenomen kwel bij de zeewaartse varianten.

De duincompensatie voor de Tweede Maasvlakte wordt meegenomen in de autonome ontwikkeling.

De effecten van de zandwinlocaties worden meegenomen in het MER, zie richtlijnen onder 'm.e.r. voor zandwinning' en 'zandwinning en slibhuishouding'.

4. Ir. A.J. Rooseboom, Thorbeckelaan 176, 2564 BT Den Haag.

Datum: 22 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/13621.

Maakt bezwaar tegen zeewaarts verbreden langs de gehele kust en verwijst naar de tekst in de planstudie: De Westduinen (ten noorden van Kijkduin) en de Dixhoorndriehoek bij Hoek van Holland zijn voldoende breed en zeker veilig voor de komende 200 jaar.

Inspreker stelt dat de zwakke schakel ten noorden van Kijkduin opgevuld dient te worden met (een parkeergarage en daarop) zand, dat betekent landinwaarts een oplossing zoeken. In de startnotitie ontbreekt de onderbouwing van het doortrekken naar de Scheveningse Haven.

Inspreker beveelt aan het alternatief zandbanken explicieter op te nemen in het MER als volwaardig onderdeel van het basisprincipe verbreden in zeewaartse richting. Het MER moet de vooroever bescherming, de morfologie en de dynamische zandbeweging van dit alternatief nader uitzoeken.

Inspreker vindt dat in het MER zeker gesteld moet worden dat de huidige sportieve activiteiten ook in de nieuwe situatie mogelijk blijven, ook tijdens uitvoering van de werkzaamheden.

Antwoord:

In het MER worden alternatieven met en zonder verbreding van de kust onderzocht opdat in het versterkingsplan een gemotiveerde keuze gemaakt kan worden.

De mate waarin in het kustvak Kijkduin-Scheveningen maatregelen worden voorzien varieert per alternatief en is onderdeel van nader onderzoek in het MER.

Oplossingen met zandbanken zijn opgenomen in de richtlijnen onder 'alternatieven'.

De huidige functies worden meegewogen conform paragraaf 6.5 van de startnotitie (optimaal ruimtegebruik).

5. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek.

Datum: 23 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/13690.

Adviseur heeft grote waardering voor de aandacht voor ruimtelijke kwaliteit in de planstudie. De cultuurhistorische waarden geven belangrijke impuls aan de ruimtelijke kwaliteit. In de doelstellingen vanuit ruimtelijke kwaliteit paragraaf 3.5 komt dit aspect naar de mening van de inspreker te weinig tot uitdrukking. Ze vraagt de effecten van de ingrepen op cultuurhistorische waarden beschrijven, mitigerende maatregelen te onderzoeken en cultuurhistorie betrekken bij formuleren van het MMA.

Negatieve effecten op archeologisch bodemarchief kunnen worden verwacht op plaatsen waar bodem ingrepen gaan plaatsvinden, met name bij zandwinningsactiviteiten.

Archeologische waarden met name scheepswrakken en sporen van prehistorisch landschapsgebruik kunnen door zandwinning worden verstoord.

De ROB adviseert bekende archeologische waarden en archeologische verwachtingswaarden in het studiegebied inclusief de zandwinlocaties te beschrijven. Beschrijf de effecten van de ingrepen op archeologische waarden en verwachtingswaarden. Onderzoek hoe de negatieve effecten op archeologische waarden voorkomen/beperkt kunnen worden, in concreto het ontzien van archeologische vindplaatsen en archeologievriendelijke zandwinning. Bekijk cumulatieve effecten van de zandwinning.

Adviseur vraagt in het MER aan te geven hoe de milieueffecten van de zandwinning onderzocht worden.

Antwoord:

In paragraaf 3.2 van de startnotitie is een beschrijving gegeven van de cultuurhistorische waarden. Bij beschrijving van de alternatieven zal aangegeven worden wat de effecten zijn op die waarden.

De effecten van de zandwinlocaties worden meegenomen in het MER, zie richtlijnen 'm.e.r. voor zandwinning' en 'effecten'.

6. Cor Veld, Kiplaan 22, 2566 SM Den Haag.

Datum: 23 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/13693.

Inspreker zou graag zien dat een evenwichtige communicatie plaats gaat vinden met vertegenwoordigers van de in het geding zijnde belangen.

En dat huidige plannen nadrukkelijker worden ontwikkeld in relatie tot de vooroever.

Inspreker zou graag zien dat kosten van instandhouding/het onderhoud mede bepalend wordt voor de beoordeling van de verschillende varianten.

Inspreker wil van het hoogheemraadschap horen of zij bereid is haar verantwoordelijkheid te nemen voor de in het geding zijnde belangen door samen met belanghebbenden de noodzakelijke werken tijdig te realiseren.

En wil graag zien dat de beoordelingscriteria uit 'het beleidskader Planstudies Zwakke Schakels' nadrukkelijker in beeld worden gebracht tijdens de planstudie.

Inspreker is van mening dat de argumentatie van het niet verder meenemen van de binnendijkse varianten onvoldoende is. En daarom parallel aan het beleidskader van V&W de drie varianten te weten zeewaarts, landwaarts en consolideren te onderzoeken.

En zou graag zien dat de reserveringen tussen Hoek van Holland en Kijkduin zoals vastgelegd in de 3^e Kustnota en de Nota Ruimte in beeld worden gebracht en aangegeven welke functies wel en niet in deze gebieden kunnen worden uitgeoefend.

Inspreker verwacht de plannen van Den Haag zoals opgenomen in de structuurvisie Den Haag op goede wijze worden meegewogen in het MER.

Antwoord:

Er zijn verschillende formele mogelijkheden voor belanghebbenden om te communiceren met initiatiefnemer of bevoegd gezag. Daarnaast worden er ook informele mogelijkheden georganiseerd.

De relatie met de vooroever wordt meegenomen in de plannen, zie onder andere richtlijnen 'alternatieven'.

In paragraaf 6.5 van de startnotitie onder handhaven zandbalans is aangegeven dat onderhoud en beheer van de verschillende varianten in beeld wordt gebracht.

In paragraaf 1.4 van de startnotitie is onder 'bestuurlijk kader' de Planstudie Zwakke Schakels (aangevuld met bijlage 6 van de startnotitie) en de Structuurvisie Den Haag genoemd.

In paragraaf 4.4.3 van de startnotitie is aangegeven waarom de binnendijkse (oftewel de landwaartse oplossingen) niet onderzocht worden in het MER.

In de richtlijnen wordt opgenomen dat in het MER beschreven moet worden hoe de oplossingen van het verbeterplan zich verhouden tot alle vigerende plannen, dus ook 3^e Kustnota en Nota Ruimte en het streekplan (RR2020).

7. Haagse Kust Zeil Vereniging, Van Hogendorpstraat 150, 2515 NX Den Haag.

Datum: 26 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/13753.

HKZV verzoekt dat opgenomen wordt dat haar belangen zeker gesteld worden. Dat het catamaran brandingzeilen, de realisering van een clubhuis, botenstalling en toebehoren in elk alternatief en bij de uitvoering van werkzaamheden mogelijk blijven.

Antwoord:

In paragraaf 3.5 van de startnotitie is aangegeven dat hoe gewaarborgd wordt dat de recreatieve belangen in het kustgebied meegenomen worden.

8. SBK, Stichting Bewonersbelangen Kijkduin, Westkappellelaan 228, 2554 DB Den Haag.

Datum: 26 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/13766.

Inspreker onderschrijft de uitgangspunten van de startnotitie en vindt dat Kijkduin direct aan zee moet blijven liggen.

SBK pleit ervoor om oplossingen te kiezen in verhoging enerzijds en zeewaartse verbreding anderzijds, in combinatie met het toepassen van het Rifconcept. Inspreker geeft in overweging bij verdere uitwerking van de plannen dit Rifconcept mee in beschouwing te nemen.

Antwoord:

Het rifconcept is opgenomen in de richtlijnen, onder 'Alternatieven'.

9. Grontmij, Coenecoop 55, 2741 PH Waddinxveen.

Datum: 6 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/13790.

Inspreker reageert mede namens de initiatiefnemers betrokken bij Golfbaan Westland. Ze vraagt realisatie Golfbaan in Duingebied mee te nemen in de planvorming en m.e.r.-procedure.

Ze is teleurgesteld dat er inhoudelijk geen aandacht wordt geschonken aan de mogelijkheden van een golfbaan in de plannen. Want de realisatie van de Golfbaan in de kuststrook is de oplossing voor een aantal in de startnotitie gestelde problemen en eisen. Daarbij moet men denken aan een particuliere investering voor de versterking van de kust en onderhoud, recreatief medegebruik en steun bij de Westlandse bevolking.

Naar mening van de inspreker past het ontwikkelplan binnen de randvoorwaarden van het beleidskader en de startnotitie.

Antwoord:

Een golfbaan opnemen in het versterkingsplan is in deze fase niet wenselijk, om de volgende combinatie van redenen:

De discussie over een golfbaan kan de aanpak van de veiligheid verstoren. Dat is niet gewenst.

Het huidige duingebied een beschermd natuurgebied, waar zeker geen golfbaan kan worden toegestaan. Een golfbaan is slechts mogelijk op een toe te voegen strook.

Gevraagd is een gebied van 30 of 60 ha. Die ruimte is er niet. De totale toevoeging aan de kust is ook bij de maximale variant maar 150 ha, verspreid over het kustvak (dus smal) en primair bestemd voor veiligheid, natuur en extensieve recreatie. Dit verdraagt zich niet met één dominante bestemming over enkele kilometers.

Er is op dit moment geen bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak voor een golfbaan in de kustzone.

10. Dagelijks Bestuur van de stadsregio Rotterdam.

Datum: 26 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/13791.

Inspreker kan op hoofdlijnen instemmen met de startnotitie. Ze vraagt voor een aantal onderdelen een aanvulling of onderbouwing:

- in de tekst op bladzijde 34 te verwijzen naar Ontwerp RR2020 (met name de tweede ontsluitingsroute naar Hoek van Holland);
- de selectie van de varianten nader te onderbouwen;
- de stelling dat de economische effecten elkaar in de drie varianten niet veel zullen ontlopen kan inspreker niet onderschrijven. Dit aspect zou wat nadere aandacht moeten krijgen in het MER;
- aanpassen dat gemeente Rotterdam/Hoek van Holland niet genoemd wordt als bevoegd gezag.

Antwoord:

In de richtlijnen wordt opgenomen dat in het MER beschreven moet worden hoe de oplossingen van het verbeterplan zich verhouden tot alle vigerende plannen, dus ook 3^e Kustnota en Nota Ruimte en het streekplan (RR2020). In hoofdstuk 4 van de startnotitie is aangegeven hoe de varianten geselecteerd zijn.

In paragraaf 6.5 van de startnotitie is onder 'economische activiteit' aangegeven dat de tijdelijke economische invloed en de economische continuïteit van de verschillende alternatieven wordt onderzocht. Daarbij wordt een MKB uitgevoerd (paragraaf 6.6 startnotitie).

Rotterdam/Hoek van Holland is inderdaad ten onrechte niet genoemd in de tabel van paragraaf 7.6.

11. Ir. J.G.M. Apeldoorn, Hoogvlietstraat 48, 2533 LB Den Haag.

Datum: 27 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/13796.

Inspreker is natuurgids bij de IVN te Den Haag.

Gezien de nadelen voor de natuur bij ophogen van de duinen heeft hij de voorkeur voor zeewaartse varianten. In de opgespoten en mogelijk enigszins gemodelleerde zeereep krijgt de natuur prachtige kansen en zijn er alleen maar voordelen.

Daarbij vindt hij dat door het royaal instellen van zeereservaten ter compensatie van de schade door zandwinning al op voorhand te koppelen aan het kustverdedigingsproject, het gemakkelijker aannemelijker te maken is dat bij de zeewaartse varianten de natuurwaarden er op het land en in de zee eigenlijk alleen maar op voorruit gaan. Naar mening van de inspreker zal dit de maatschappelijke acceptatie van de zeewaartse kustverdedigingsvarianten enorm vergroten.

Antwoord

De voor- en nadelen van zeewaartse varianten ten opzichte van het ophogen van de duinen zal in het MER in beeld gebracht worden.

De compensatie voor de schade door zandwinning wordt geregeld in de vergunningverlening in het kader van de ontgrondingenvergunning.

12. L. Overdulve, Maetsuyckerpad 5, 3151 CH Hoek van Holland.

Datum: 27 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/13842.

Inspreker maakt kenbaar voorkeur te hebben voor veiligheid en zeewaartse versterking.

Daarop aansluitend stelt hij voor onderzoek naar de mogelijkheid tot verlenging van de Randstadrail lijn 3 van Loosduinen naar Hoek van Holland in te stellen, met een tweetal mogelijkheden voor het tracé en een nieuw fietspad.

Antwoord:

De veiligheid is het doel van het verbeterplan (zie paragraaf 6.5, startnotitie, waarborgen veiligheid), de effecten van de zeewaartse varianten worden in beeld gebracht in het MER.

De verlenging van Randstadrail lijn 3 van Loosduinen naar Hoek van Holland staat niet in het streekplan (RR2020) en wordt in voorstudies als mogelijkheid voor verre toekomst wel eens genoemd. Onderzoek hiernaar in het kader van het verbeterplan is niet aan de orde.

13. Frans van Swieten, Reuvenslaan 202, 2273 JV Voorburg.

Datum: 27 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/13847.

Het valt inspreker op dat bebouwing vocht (neerslag) aantrekt.

Hij is voor uitgebreid uitbreiden van de duinen naar zee toe.

Milieuaspecten moeten bekeken worden, maar veiligheid staat voorop als er beslissingen genomen moeten worden.

Hij zet vraagtekens bij het rechtekken van de kust met betrekking tot het wegspoelen van het zand en adviseert te informeren naar mogelijkheden om nieuwe waterreserves aan te leggen.

Daarbij raadt hij aan eens goed te kijken naar plan Waterman.

Antwoord:

Het versterkingsplan beoogt niet het realiseren van bebouwing, daarom hoeven de effecten ervan niet onderzocht te worden in het MER.

Royaal zeewaarts verbreden wordt volgens paragraaf 5.4 onderzocht in het MER.

Veiligheid is het doel van het verbeterplan (zie paragraaf 6.5 startnotitie, waarborgen veiligheid).

In paragraaf 6.5 van de startnotitie is onder 'handhaven zandbalans' aangegeven dat de alternatieven worden beoordeeld op de efficiency van het aanbrengen van zand.

Paragraaf de startnotitie is onder 'effecten duinen/binnenduinzone' aangegeven dat de consequenties voor hydrologie onderzocht worden.

In paragraaf 1.4 van de startnotitie is onder 'Motie Geluk/Plan Waterman' aangegeven dat de versterking kustuitbreiding niet onmogelijk maakt, maar niet voorsorteert hierop.

14. ANWB, Wassenaarseweg 220, 2596 EC Den Haag.

Datum: 29 september 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/13939.

De inspreker geeft als belangenbehartiger voor recreatief/toeristische belangen aan dat de kust van groot belang voor recreatie en toerisme. Het is de ANWB opgevallen dat recreatie geen belangrijk thema is in de startnotitie.

Het is van belang, met oog op de groei van het aantal woningen, te komen tot goede bereikbare recreatiemogelijkheden. De planstudie dient niet alleen te kijken naar veiligheid maar ook naar ruimtelijke kwaliteit.

Op pagina 7 van de startnotitie moet volgens de ANWB recreatie worden toegevoegd als wezenlijk onderdeel van het verbeteringsplan, in lijn met het IOPK.

Op pagina 37 moet volgens de ANWB de doelstelling handhaven huidig recreatief gebruik vervangen worden door uitbreiden en verbeteren van de recreatiemogelijkheden. Het uitbreiden en verbeteren van de recreatieve gebruikswaarde zou een nevendoeleling moeten zijn. In hoofdstuk 4.4 zou het recreatief medegebruik toegevoegd moeten worden met in de tabel recreatieve opvangcapaciteit.

In hoofdstuk 6.4 dienen tijdelijke effecten in beeld gebracht te worden. Bij de effecten dient onderscheid in gebruik van strand als van duinen genoemd te worden en de bereikbaarheid van beiden.

De inspreker beveelt aan de aanleg van een Golfbaan als optie expliciet op te nemen in de richtlijnen. Deze kan een bijdrage leveren aan kustversterking, natuurontwikkeling, opvang van recreatievormen als wandelen en fietsen en besparing van de aanlegkosten.

Antwoord:

Recreatie zal bij verschillende onderwerpen die in het beoordelingskader van paragraaf 6.5 van de startnotitie genoemd zijn meegewogen worden ('landschap en beleving', 'optimaal ruimtegebruik', 'economische continuïteit' en 'indirecte economische effecten'). Daarbij krijgt recreatie ook aandacht in de MKBA (paragraaf 6.6 en bijlage 7 van de startnotitie).

De startnotitie zal niet meer herzien worden, bij het vaststellen van de richtlijnen is wel rekening gehouden met de suggesties, zie bovenstaande opmerking.

Bij zienswijze 9 is aangegeven waarom afgezien wordt van het expliciet opnemen van de golfbaan in het MER.

15. M. Roest, Deltaplein 692, 2554 GK Den Haag.

Datum: 7 oktober 2005.

Reg.nr.: DGWM/2005/14500.

Inspreker wil de volgende oplossing geven.

De uithollende stroming die de Maasvlakte en havenhoofden teweeg brengen kunnen mogelijk beïnvloed worden door middel van dammen in zee.

Een betonnen bak van 10 m hoog en 10 m diep gevuld met zand aanbrengen langs de hele kustlijn.

Antwoord:

Een beschouwing over de rol en de effectiviteit van de havenhoofden (strekdammen) is opgenomen in de richtlijnen onder 'alternatieven'.

Het aanbrengen van een betonnen bak langs de gehele kustlijn of dammen in zee zijn geen natuurlijke oplossingen en te duur.

Bij zienswijze 8 is aangegeven hoe wordt omgegaan met het Rifconcept.

4. ADVIES VOOR DE RICHTLIJNEN VAN DE COMMISSIE VOOR DE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

(zie bijlage)